

Üstad'ın Kur'an'dan beslenmesi ve diğer muhterem müfessir, şeyh efendi vs. ayıran bu özelliğinin sırrı nedir? Risale-i Nur'un iki vasfı: Tevhid-i kible ve avam-havas muhatablığı...

"Yalnız İmam, o mektuplarında tavsiye ettiği gibi, çok mektuplarında musırrâne şunu tavsiye ediyor: '*Tevhid-i kible et.*' Yani, '*Birini üstad tut, arkasından git. Başkasıyla meşgul olma.*' "

"Şu en mühim tavsiyesi, benim istidadıma ve ahvâl-i ruhiyeme muvafık gelmedi. Ne kadar düşündüm: Bunun arkasından mı, yoksa ötekinin mi, yoksa daha ötekinin mi arkasından gideyim? Tahayyürde kaldım. Herbirinde ayrı ayrı cazibedar hâsiyetler var; biriyle iktifâ edemiyordum."

"O tahayyürde iken, Cenâb-ı Hakk'ın rahmetiyle kalbime geldi ki: Bu muhtelif turukların başı ve bu cetvellerin menbaı ve şu seyyarelerin güneşi Kur'ân-ı Hakîmdir. Hakikî tevhid-i kible bunda olur. Öyleyse, en âlâ mürşid de ve en mukaddes üstad da odur."⁽¹⁾

Bütün hak meslek ve meşreplerin kökeni ve aslı Kur'an'a dayansa da bu meslek ve meşrepler sonradan beşerileşip kendi döneminin şartlarına göre şekillenmişler ve umumiyetlerini yitirip hususi bazı mizaç ve meşreplere hapsolmuşlardır. Hatta öyle ki vahdet-i vücud gibi bazı hususi meşrepler birkaç zata mahsus hale gelmişler; cadde-i kübra olma özelliğini kaybetmişler. En önemlisi de kendi asırlarına hitap ettiği için bu asrın yaralarına tam reçete olamayacak bir şekle bürünmüşlerdir.

Üstad Hazretlerinin yukarıda da izah ettiği gibi, hasiyet ve meziyetlerin hepsini bünyesinde barındıran umumi ve şümüllü bir meslek yok. Hepsinin ayrı bir meziyeti olmakla birlikte ayrı bir noksanlığı bulunuyor. Mesela medrese akla önem verirken kalbi ihmal ediyor, tasavvuf kalbe önem verirken akli ihmal ediyor. Halbuki bu asırda bütün meziyetlerin toplandığı, mükemmel bir tesir de olan ve külli ve şümüllü bir meslek gerekli ki bu asrın dinsizlik ruhuna tam mukabele edebilsin ve insanların her türlü manevi yaralarına tam reçete olabilsin.

Bütün meziyetlerin toplandığı ve her meslek ve meşrebin üstünde olan tek bir meslek vardır ki o da sahabe mesleğidir.

Her şeyde ve her mevcudatta Allah'a açılan marifet pencerelerini görüp o

pencereden bakarak hakiki tevhit ve hakiki huzuru elde eden tevhid-i hakiki mesleğine **sahabe mesleği** denir. Bu meslek riski ve zorluğu olmayan bir meslektir. Bu meslekte ne mevcudatın inkar edilmesi ne de unutulması söz konusudur, bilakis her şeyde tecelli eden isim ve sıfatlar vasıtası ile hakiki huzuru kazanmak manası vardır.

Risale-i Nurların mesleği sahabe mesleğidir. Bu meslekte hakikatlere ulaşmak için tarikat berzahına girmeye gerek yoktur. Risale-i Nur mesleği, kabiliyeti olan bir insanı bazen bir derste velayet makamına, on beş hafta gibi kısa bir sürede de alim seviyesine çıkarabilir.

Risale-i Nurların özel şart ve talepleri yoktur. Her insan kendi nispet ve derecesinde ulaşacağı makama ulaşabilir. Tek şart Risale-i Nurlar ile meşgul olmaktır. Risale-i Nurların her bir cüz ve parçası ayrı bir kemalat verir, bu sebeple hepsi ile şiddetli olarak meşgul olmak gerekir. Risale-i Nurların vasıtası ile bir Nur talebesi belki sahabe makamına yetişemese de sahabenin şuurunu ve istikametini fehmedebilir.

Tarikat ,seyrû sülûk vasıtası ve tasavvufi metot ve terbiyeler ile nefsin terbiye ve kalbin inkişaf ettirilmesidir. Seyrû sülûk ise tasavvuf büyüklerinin belirlemiş olduğu bir takım usuller ve yollarla uzun ve meşakkatli bir zaman ve müddetten sonra, kalbin olgunlaşp Allah'a teveccüh etmesi ve marifet kazanması sürecidir. Bütün bu disiplin ve metotların genel adına **tarikat ilmi** demek mümkündür. Bütün bu ilimlerin ana gayesi ise iman hakikatlerinin kalp ve ruhta inkişaf edip kökleşmesidir. Bu ilim ve metot kesbidir, yani büyük evliyaların kendi tecrübe ve görüşleri ile şekillenmiş beşeri bir hakikate ulaşma vasıtasıdır.

Hakikat ilmi ise, tarikat ve tasavvuf mesleğine girmeden doğrudan ve vehbi bir şekilde imana dair meselelerin kalp ve ruhta inkişaf etmesidir. Kul bu cihette aczini ve fakrını şefaathçi yapıp doğrudan dergah-ı İlahi'ye ye iltica ederek hakikatlerin inkişafını talep ediyor. Allah da bu aczin ve fakrın hürmetine o kuluna vehbi bir şekilde hakikatleri en parlak bir şekilde açıp ihtar ve ilham ediyor. Sahabelerin, müçtehitlerin ve müceddidlerin yolu bu minval üzeredir. Yukarıda da izah edildiği gibi, Risale-i Nurların yolu da aynı şekildedir.

Üstad Hazretleri bu manaları şu cümleler ile özetliyor:

"İ'lem eyyühe'l-aziz! Tevfik-i İlâhî refiki olan adam, tarikat berzahına girmeden zahirden hakikate geçebilir. Evet, Kur'ân'dan, hakikat-i tarikati, tarikatsiz feyiz suretiyle gördüm ve bir parça aldım. Ve keza, maksud-u bizzat olan ilimlere ulûm-u âliyeyi okumaksızın isâl edici bir yol buldum."

"Serîüsseyir olan bu zamanın evlâdına, kısa ve selâmet bir tarîki ihsan etmek rahmet-i hâkimenin şânındandır."(2)

Risale-i Nurları diğer tefsirlerden ayıran en büyük fark ve orijinal hususiyet, teşbih ve temsil metodu ile soyut, derin, dağınık, uzak meseleleri akla somut, yüzeysel, toplanmış ve yakın hale getirmesidir. Bu metot diğer tefsirlerde çok nadir vardır.

Diğer tefsirlerin veya alimlerin bu yola başvurmamış ya da nadiren başvurmuş olmaları, onların acizliğinden ya da yetersizliğinden dolayı değil, o zamanda böyle bir ihtiyacın görülmemesindedir. Şayet İmam Gazali Hazretleri bu asırda olsa idi Risale-i Nur'u o telif ederdi. Üstad Hazretleri o dönemde olsa idi o da İmam Gazali gibi hareket ederdi. Yoksa -haşa- İmam Gazali bunu başaramamış demek, çok yanlış ve çirkince bir yaklaşım olur. İmam Gazali'nin muhatapları ekseri filozoflar olduğu için, üslubu ve bazı eserleri ilmi ve üst seviyede olmuştur; bazı eserlerinin zor olması da bu nedenledir.

Müceddidlerin hepsi velayet-i Kübra olan sahabe mesleğinde gitmişlerdir. Yani müceddidler Üstad Hazretlerinin makamında ve ayarında insanlardır. Bu zatlar arasında bir mukayese yapmak doğru olmaz. Müceddidlerin hepsi kıymet ve derece bakımından kendi dönemi ve şartları doğrultusunda çok önemli ve kıymetli şahsiyetlerdir; birisini birisine takdim etmek şık olmaz. Ama bazı müceddidleri döneminin şartlarının ağırlığı daha parlak bir hale getirmiştir. Mesela Üstad'ın dönemi buna örnek olarak verilebilir.

Özellikle bir daha ifade edelim ki, İmam Gazali ile Üstad Hazretleri aynı meslek üzeredirler; yani ikisi de velayet-i kübra olan sahabe mesleği üzeredirler ve her ikisi de kendi asrının müceddidirler. İmam Gazali tasavvuf berzahına girmeden doğrudan velayet makamına çıkmış çok büyük bir veli ve alimdir.

Alıntı yaptığınız makaledeki görüşe katılmıyoruz, o yazarın şahsi bakış açısıdır...

Dipnotlar:

(1) bk. [Mektubat, Yirmi Sekizinci Mektup, Üçüncü Mesele.](#)

(2) bk. [Mesnevî-i Nuriye, Onuncu Risale.](#)